

هجرت تاریخی

سیزدهم مهرماه مصادف است با سالروز تبعید حضرت امام خمینی (ره) به پاریس. این تاریخ مصادف است با اوج مبارزات مردم ایران علیه شاه...

سیزدهم مهرماه مصادف است با سالروز تبعید حضرت امام خمینی (ره) به پاریس. این تاریخ مصادف است با اوج مبارزات مردم ایران علیه شاه.

رژیم شاه که امام را از قم به ترکیه و سپس نجف تبعید کرده بود مایل نبود صدای ایشان به مردم ایران برسد، اما این صدا به هر شکلی راه خود را به سوی گوش‌های مردمی که منتظر شنیدن آن بودند باز می‌کرد. کافی بود کسی تلفنی پیام امام (ره) را از نجف گرفته، آن را بنویسد و کپی کند تا هزاران دست مشتاق و نگاه مشتاق تر آن را بگیرد و بخواند و هزاران زبان آن را برای دیگران بازگو کند. خبرهای مربوط به سخنان امام (ره) زودتر از هر خبرگزاری به گوش مردم می‌رسید. نوارهای سخنان امام آنچنان سریع به دست مردم می‌رسید که کمتر کسی گمان آن داشت که یک گروه یا سازمان یا شخص بتواند چنین عمل کند. هر یک از مردم رسانه‌ای برای انتقال پیام‌های امام (ره) بودند و کسی نمی‌توانست این رسانه‌های دیداری و شنیداری را متوقف کند.

سال 1357 بود، نهضت اسلامی مردم ایران به رهبری امام خمینی (ره) به اوج خود رسیده بود، رژیم شاه پس از آنکه از سکوت امام (ره) ناامید شد، دست به فعالیت‌های سیاسی برای محدود کردن یا اخراج ایشان از عراق زد. از رژیم صدام خواست که در این جهت به او یاری کند. شاه تصور می‌کرد بعد مسافت است که باعث شنیده شدن سخنان امام (ره) شده است و لذا قصد داشت با دور کردن ایشان از نزدیک مرزهای کشور دلیل اصلی را از بین ببرد. به همین جهت رژیم عراق منزل ایشان را در نجف محاصره کرد.

رفت‌وآمدها کنترل و محدود شد. از امام (ره) خواستند از مصاحبه با خبرنگاران، صادر کردن اعلامیه و ایراد نطق و خطابه سیاسی خودداری کند. امام در پاسخ فرمودند: «من هر کجا که باشم به وظیفه شرعی خود عمل می‌کنم.» امام که به هیچ وجه حاضر به ترک مبارزه نبودند تصمیم به مهاجرت از عراق به سمت سوریه گرفتند اما به علت تیرگی روابط عراق و سوریه، قرار شد که از طریق کویت عازم سوریه شوند. برای دریافت ویزای کویت نام روح‌الله مصطفوی را دادند تا حساسیتی ایجاد نشود.

با آنکه جهت ورود به کویت، ویزا صادر شده بود اما مقامات دولت کویت در مرز دستور جلوگیری از ورود ایشان به خاک کویت را صادر کردند. امام (ره) شب را در بصره گذراندند و تصمیم گرفتند به پاریس هجرت کنند. به هنگام هجرت به پاریس در پیامی به ملت ایران، دلایل این هجرت را چنین بیان کردند: «اکنون که من به ناچار باید ترک جوار امیرالمؤمنین (ع) را نمایم و در کشورهای اسلامی دست خود را برای خدمت به شما ملت محروم که مورد هجوم همه جانبه اجانب و وابستگان به آنان هستید، باز نمی‌بینم و از ورود به کویت با داشتن اجازه، ممانعت نموده‌اند، به سوی فرانسه پرواز می‌کنم. پیش من مکان معینی مطرح نیست؛ عمل به تکلیف الهی مطرح است. مصالح عالی‌ه اسلام و مسلمین مطرح است.

ما و شما، امروز که نهضت اسلامی به مرتبه حساسی رسیده است، مسئول هستیم. اسلام از ما انتظار دارد.» به این ترتیب، عصر روز 14 مهرماه 1357، امام و همراهان به بغداد منتقل شده و روز بعد، هجرتی تاریخی را انجام دادند و عازم پاریس شدند و پس از توقفی کوتاه در پاریس در دهکده‌ای به نام «نوفل‌لوشاتو» اقامت کردند. مأمورین کاخ الیزه نظر رئیس جمهور فرانسه را مبنی بر اجتناب از هرگونه فعالیت سیاسی به امام (ره) ابلاغ کردند. ایشان نیز در واکنشی تند تصریح کردند که این‌گونه محدودیت‌ها خلاف ادعای دموکراسی است و اگر او ناگزیر شود تا از این فرودگاه به آن فرودگاه و از این کشور به آن کشور برود، باز دست از آرمان خویش نخواهد کشید.

«زیسکاردستن»، رئیس جمهور وقت فرانسه در خاطرات خویش نوشته است که دستور اخراج امام خمینی از فرانسه را صادر کرده بود ولی در آخرین لحظه‌ها نمایندگان سیاسی شاه که در آن روزها در نهایت درماندگی قرار داشتند، خطر واکنش تند و غیرقابل کنترل مردم را گوشزد کرده و در مورد عواقب آن در ایران و اروپا از خود سلب مسئولیت کرده بودند. اقامت امام در فرانسه بر خلاف تصور رژیم شاه، باعث تسریع در انقلاب شد زیرا این دهکده کوچک به کانون مهمترین اخبار جهان تبدیل شده بود.

پارسونز، سفیر وقت انگلیس در ایران در مورد سفر امام به پاریس می‌نویسد: «آیت‌الله خمینی از تمام امکانات ارتباطی مدرن جهان برخوردار بود. خبرنگاران رسانه‌های خبری از چهار گوشه دنیا در آن حضور داشتند. پر شنونده‌ترین منبر خطابه جهان را در اختیار گرفت؛ منبری که هرگز در یک کشور اسلامی مانند سوریه و الجزایر در اختیار او قرار نمی‌گرفت.»

سایرس و نس، وزیر خارجه وقت آمریکا نیز نظری مشابه دیدگاه پارسونز دارد و معتقد است که همین ویژگی موجب شد

مخالفتان رژیم کاملاً تحت کنترل و رهبري ایشان باشند. وي مي‌نويسد: «اقداماتي که براي وادار ساختن دولت عراق به اخراج آيت‌الله خميني از پاریس به عمل آمد، نتیجه عکس بخشید، زیرا با عزیمت آيت‌الله به پاریس تمامی نیروهاي مخالف به دور او گردآمدند و با دسترسي وي به وسایل ارتباط جمعي و امکانات پیشرفته، فعالیت و تظاهرات مخالفتان در ایران تحت کنترل مستقیم او قرارگرفت.»

تبدیل شدن مسائل داخلی ایران به مهمترین اخبار جهان باعث شد همه تحركاتي که از سوي رژیم شاه و متحدان او در آمریکا و اروپا سازماندهي مي شد تحت‌الشعاع حرکت امام قرارگیرد. نشست گوادلوپ مهم‌ترین حرکتي بود که براي نجات رژیم شاه از خطر سقوط تشکیل شد، اما بی‌نتیجه بودن هر نوع تحركي در برابر حرکتي که امام (ره) آغاز کرده بود این نشست را با شکست مواجه کرد.

دهکده کوچک نوفل‌لوشاتو مرکزي آزاد جهت تبلیغات سياسي انقلاب اسلامي ایران بود و سیر حوادث را به‌گونه‌اي رقم زد که زمان زیادی به طول نینجامید تا امام (ره) با ترك این دهکده و پرواز به سوي ایران پایان رژیم شاه را قطعي کرده و پیروزي انقلاب اسلامي را روز 22 بهمن در ایران و درمیان مردمی که انتظار او را می کشیدند جشن بگیرد. امام خميني (ره) کمتر از 4 ماه در پاریس اقامت داشتند که در این مدت در مجموع 252 سخنراني، پیام، مذاکره، مصاحبه و نامه منتشر کردند.